

NUMBERS AND DISTRIBUTION OF EAGLES IN THE CZECH REPUBLIC: REASON FOR OPTIMISM

Bělka T. (Czech Society for Ornithology, Častolovice, Czech Republic)

Horal D. (Czech Society for Ornithology; Nature Conservation Agency of the Czech Republic, Brno, Czech Republic)

Contact:

Tomáš Bělka
tomas.belka@tiscali.cz

David Horal
david.horal@seznam.cz

Recommended citation: Bělka T., Horal D. Numbers and distribution of eagles in the Czech Republic: reason for optimism. – Raptors Conservation. 2023. S2: 108–110. DOI: 10.19074/1814-8654-2023-2-108-110 URL: <http://rrrcn.ru/en/archives/34911>

At present, four eagle species are regular breeders in the Czech Republic: White-Tailed Sea-Eagle (*Haliaeetus albicilla*), Eastern Imperial Eagle (*Aquila heliaca*), Lesser Spotted Eagle (*Aquila [Clanga] pomarina*), and Golden Eagle (*Aquila chrysaetos*). There is also a historical record of confirmed breeding of Greater Spotted Eagle (*Aquila [Clanga] clanga*) in 1847 in the region of Eastern Bohemia. At present, this species is only a rare visitor on autumn and spring passage.

White-Tailed Sea Eagle (*Haliaeetus albicilla*) has re-colonized the country since the mid-1980s, after approx. one hundred years absence as a breeder. The recolonization started at two separate areas: South Bohemia, with birds coming mainly from German and Poland source population, and South Moravia, with birds coming from Pannonia, i.e. mainly from Hungary. Later the species occupied nearly the whole area of suitable habitats. The population is still increasing and currently reaches ca. 160–180 breeding pairs.

Eastern Imperial Eagle (*Aquila heliaca*) has bred in the Czech Republic for the first time in 1998 (there is one unconfirmed note about its breeding also in 1930s). Since then, the population is slowly growing, similarly as the whole Pannonian population (with source populations mainly in Hungary and Eastern Slovakia). So far, the breeding is limited to Pannonian region of the country (i.e. south-eastern part) but the first pairs have spread north and west during the last years. 23 territorial pairs were monitored in 2023.

The Lesser Spotted Eagle (LSE, *Aquila [Clanga] pomarina*) was never an abundant species in the Czech Republic. Scarce population existed especially in submountainous regions and in the mountains throughout the CR. The last breeding pairs

were documented at the end of 1980's and the beginning of 1990's in Šumava Mts. After more than 20 years, breeding of LSE was surprisingly confirmed in western Bohemia. Since 2012, one pair breeds there regularly. In 2018, a small new population was discovered in the north of Morava region and currently three pairs breed there. Since 2020, another pair breeds in eastern Bohemia. Presently, two pairs breed in this region but we presume that another 1–2 breeding pairs could be hiding in this region. Therefore, in 2023 we estimate the breeding population of the LSE in the Czech Republic as 6–8 pairs.

Golden Eagle (*Aquila chrysaetos*) started to breed in Northern Moravia (NE part of the country) in 2013 (similarly as White-Tailed Sea Eagle after more than one hundred years of absence), partly as a result of re-introduction project carried out during 2006–2017 (27 birds originating from Slovakia were released). Along with the growing population size and range expansion in the neighbouring Slovakia, there are now min 5–6 occupied territories in Czech Republic.

Osprey (*Pandion haliaetus*) is a regular passage migrant (both spring and autumn), with some birds overwintering and very rarely also wintering. Historical data about its regular breeding in 19th or even early 20th century are not fully confirmed. Several breeding attempts were recorded also during the last 20 years. These included nest building but the clutch was never laid.

Short-Toed Snake Eagle (*Circaetus gallicus*) is a very rare visitor in the Czech Republic, but the number of observations seems to increase rapidly during the last 10 years. With the increasing population in Hungary and possibly also Slovakia, its breeding cannot be excluded in the near future.

ЧИСЛЕННОСТЬ И РАСПРОСТРАНЕНИЕ ОРЛОВ В ЧЕШСКОЙ РЕСПУБЛИКЕ: ПОВОД ДЛЯ ОПТИМИЗМА

Белка Т. (Чешское орнитологическое общество, Частоловице, Чехия)

Хорал Д. (Чешское орнитологическое общество; Агентство охраны природы Чешской Республики, Брно, Чехия)

Контакт:

Томаш Белка
tomas.belka@fiscali.cz

Дэвид Хорал

david.horal@seznam.cz

Рекомендуемая цитата: Белка Т., Хорал Д. Численность и распространение орлов в Чешской Республике: повод для оптимизма. – Пернатые хищники и их охрана. 2023. Спецвып. 2. С. 108–110. DOI: 10.19074/1814-8654-2023-2-108-110 URL: <http://rrcn.ru/ru/archives/34911>

В настоящее время четыре вида орлов регулярно гнездятся в Чешской Республике: орлан-белохвост (*Haliaeetus albicilla*), орёл-могильник (*Aquila heliaca*), малый подорлик (*Aquila [Clanga] pomarina*) и беркут (*Aquila chrysaetos*). Имеются литературные данные о подтверждённом размножении большого подорлика (*Aquila [Clanga] clanga*) в регионе Восточной Богемии в 1847 г. Сейчас большой подорлик является редким пролётным видом во время осенней и весенней миграции.

Орлан-белохвост (*Haliaeetus albicilla*) вновь заселил страну с середины 1980-х гг. после почти векового отсутствия на размножении. Восстановление популяции началось на двух отдельных территориях: в Южной Богемии, куда птицы расселились из популяций на территории Германии и Польши, и в Южной Моравии, куда птицы прибыли из Паннонии, т.е. в основном из Венгрии. Позднее вид занял почти всю площадь гнездопригодных местообитаний. Популяция продолжает расти, и в настоящее время её численность достигла около 160–180 гнездящихся пар.

Размножение **орла-могильника (*Aquila heliaca*)** в Чешской Республике впервые отмечено в 1998 г. (хотя есть одно неподтверждённое сообщение о его гнездовании в 1930-х гг.). С тех пор численность популяции медленно растёт, как и вся паннонская популяция (с исходными популяциями в основном в Венгрии и Восточной Словакии). Пока размножение могильника ограничено паннонским регионом страны (то есть юго-восточной частью), хотя первые пары недавно расселились на север и запад. В 2023 г. проводилось наблюдение за 23 территориальными парами.

Малый подорлик (*Aquila [Clanga] pomarina*) никогда не был многочисленным видом в Чешской Республике. Немногочисленная популяция существовала в основном в предгорных районах и горах по всей Чешской Республике. Последние гнездящиеся пары были зарегистрирова-

ны в конце 1980-х – начале 1990-х гг. в Шума-ве. Спустя более 20 лет размножение малого подорлика было неожиданно подтверждено в западной Богемии. С 2012 г. здесь регулярно гнездится одна пара. В 2018 г. на севере Моравии была обнаружена небольшая новая популяция, и в настоящее время здесь гнездится три пары. С 2020 г. ещё одна пара гнездится в восточной Богемии. В настоящее время в этом регионе гнездятся две пары, однако мы предполагаем, что здесь могут оставаться необнаруженными ещё 1–2 гнездящиеся пары. Таким образом, в 2023 г. мы оцениваем гнездящуюся популяцию малого подорлика в Чешской Республике в 6–8 пар.

Беркут (*Aquila chrysaetos*) начал размножаться в северной Моравии (северо-восток страны) в 2013 г. (после более чем векового отсутствия, как и орлан-белохвост), частично в результате проекта реинтродукции, осуществлённого в 2006–2017 гг. (было выпущено 27 птиц из Словакии). Вместе с ростом численности и территории популяции беркута в соседней Словакии, в настоящее время в Чешской Республике насчитывается не менее 5–6 занятых территорий.

Скопа (*Pandion haliaetus*) является обычным пролётным видом (и весной, и осенью), некоторые птицы остаются на летовку и очень редко – зимовку. Литературные данные о регулярном размножении скопы в Чешской Республике в XIX или даже начале XX в. не имеют достаточного подтверждения. За последние 20 лет было зарегистрировано несколько попыток размножения, включая постройку гнезда при отсутствии кладки.

Змеяяд (*Circaetus gallicus*) – очень редкий залётный вид в Чешской Республике, однако количество наблюдений, по-видимому, быстро увеличивается в последнее десятилетие. С ростом популяции змеяяда в Венгрии и, возможно, в Словакии, нельзя исключить его возможное размножение в Чешской Республике.

ЧЕХИЯ РЕСПУБЛИКАСЫНДА БҮРКІТТІҢ ТАРАЛУЫ МЕН САНЫ: ҮМІТ ҰЯЛАТАТЫН КӨРІНІС

Белка Т. (Чехиялық орнитологтар қоғамы, Частоловице, Чехия Республикасы)

Хорал Д. (Чехиялық орнитологтар қоғамы; Чехия Республикасының қоршаған ортаны қорғау агенттігі, Брно, Чехия Республикасы)

Контакт:

Томаш Белка
tomas.belka@fiscali.cz

Дэвид Хорал
david.horal@seznam.cz

Ұсынылатын дәйексөз: Белка Т., Хорал Д. Чехия Республикасында бүркіттің таралуы мен саны: үміт ұялататын көрініс. – Пернатые хищники и их охрана. 2023. Спецвып. 2. С. 108–110. DOI: 10.19074/1814-8654-2023-2-108-110 URL: <http://rrrcn.ru/ru/archives/34911>

Қазіргі таңда Чехия Республикасында бүркіттің төрт түрі ұдайы ұялайды: аққұйрықты суббүркіт (*Haliaeetus albicilla*), қарақұс (*Aquila heliaca*), кіші қыран (*Aquila [Clanga] pomarina*) және бүркіт (*Aquila chrysaetos*). 1847 жылы Шығыс Богемия өңірінде шанқылдақ қыранның (*Aquila [Clanga] clanga*) көбеюі жайлы расталған әдеби деректер бар. Қазір шанқылдақ қыран күзгі және көктемгі миграцияда сирек кезігетін ұшып өтетін түр.

Аққұйрықты суббүркіт (*Haliaeetus albicilla*) бір ғасыр дерлік көрінбей, 1980-жылдардың ортасынан елді қайта қоныстай бастады. Популяцияның қалпына келуі екі бөлек аумақта басталды: Германия және Польша аумақтарынан келген популяция Оңтүстік Богемияны, Паннония жерінен, көбінесе Венгрия елінен ұшып келген күстар Оңтүстік Моравияны мекен етті. Кейінірек түр ұя салуға жарамды ортаның бүкілін қоныстады. Популяциясы көбейіп, қазіргі таңда саны шамамен 160–180 ұя салушы жұпқа жетті.

Чехия Республикасында **қарақұстың (*Aquila heliaca*)** көбеюі бірінші рет 1998 жылы белгіленді (алайда оның 1930 жылдары ұялауы жайлы бір расталмаған хабар бар). Сол кезден бері популяция санының өсімі баяу, паннон популяциясы (негізінен Венгрия және Шығыс Словакия елдерінен бас алған) секілді. Аққұйрықты суббүркіттің таралуы әзірше паннон өңірімен шектеледі (яғни оңтүстік-шығыс бөлік), алайда жақында алғашқы біршама жұп солтүстік пен батысты қоныстады. 2023 жылы 23 аумақтық жұпқа бақылау жүргізілді.

Чехия Республикасында көп тараған түр қатарында **кіші қыран (*Aquila [Clanga] pomarina*)** мүлдем болмаған. Республика бойынша тау бөктері мен тауларда саны аз мөлшерде ғана қоныстады. Ұя салатын жұптар 1980 жылдардың басы мен 1990 жылдардың аяғында соңғы рет

Шумава жерінде кезікті. 20 жыл өте кіші қыранның көбеюі батыс Богемия төңірегінде расталды. 2012 жылдан бері ол жерде бір жұп тұрақты ұялайды. 2018 жылы Моравияның солтүстігінде жана популяция пайда болды, қазіргі таңда мұнда үш жұп ұялайды. 2020 жылдан бастап шығыс Богемияда тағы бір жұп ұялайды. Қазіргі уақытта бұл өңірде екі жұп ұялайды, бірақ біздіңше байқаусыз қалған тағы 1–2 жұптың болуы мүмкін. Сонымен, 2023 жылы Чехия Республикасында кіші қыранның ұя салатын 6–8 жұп популяциясы бар деп бағалаймыз.

Бүркіт (*Aquila chrysaetos*) солтүстік Моравияда (елдің солтүстік-шығыс беті) 2013 жылы көбейе бастады (аққұйрықты суббүркіт секілді шамамен бір ғасырдан аса уақытқа жоқ боп кеткеннен соң), ішінара 2006–2017 жылдар аралығындағы реинтродукция жобасы нәтижесінде (Словакиядан 27 құс ұшырылды). Көршілес Словакияда бүркіт популяциясы саны және таралу аумағының өсуімен қатар, қазіргі уақытта Чехия Республикасында кемінде 5–6 аумақты мекен етеді.

Балықшы түйғын (*Pandion haliaetus*) қарапайым ұшып өтетін түр қатарында (көктемде әрі күзде), кейбіреуі жазда жайлауға қалса, қыстауға өте сирек қалады. Чехия Республикасында XIX ғасырда, не болмаса XX ғасырдың басында балықшы түйғынның жүйелі түрде көбеюі жайлы әдеби деректер жеткілікті дәрежеде расталмаған. Соңғы 20 жыл ішінде бірнеше рет жұмыртқаламай ұя салу әрекеті тіркелген.

Жыланжегіш бүркіт (*Circaetus gallicus*) – Чехия Республикасына өте сирек ұшып келетін түр, дегенмен соңғы он жылдықта оны бақылау тез қарқынмен дамуда. Жыланжегіш бүркіт популяциясының Венгрияда, сондай мүмкіндікпен Словакияда да артуына қарай, Чехия Республикасында көбею ықтималдығы бар.